

**”Pētījums par vietējās produkcijas ražotāju un pakalpojumu sniedzēju
attīstības iespējām Kandavas Partnerības teritorijā”**

Saturs

SATURS	3
IEVADS	4
KOPSAVILKUMS	6
PĒTĪJUMA GALVENIE REZULTĀTI	7
Reģistrētie komersanti Kandavas partnerības teritorijā	7
Zemnieku saimniecības Kandavas partnerības teritorijā	8
Individuālie komersanti Kandavas partnerības teritorijā.....	9
Individuālie uzņēmumi Kandavas partnerības teritorijā	10
Sabiedrības ar ierobežotu atbildību Kandavas partnerības teritorijā	11
Biedrības un apvienības Kandavas partnerības teritorijā	12
Korporatīvi Kandavas partnerības teritorijā.....	13
Akciju sabiedrības Kandavas partnerības teritorijā	14
Pārtikas ražošanas uzņēmumi mājas apstākļos Kandavas partnerības teritorijā	15
Sadarbības tīkli un kooperācija	18
Attīstību virzošie un atturošie spēki	23
Attīstību virzošie un atturošie spēki: Zemnieku saimniecības.....	24
Attīstību virzošie un atturošie spēki: Individuālā darba veicēji	27
Iedzīvotāju viedoklis par uzņēmējdarbību Kandavas partnerības teritorijā	30
PĒCVĀRDA VIETĀ	32
PIELIKUMS	33

Ievads

„Kandavas Partnerība” pašlaik aptver 2 pašvaldības – Kandavas novadu, Tukuma novada Irlavas, Pūres un Sēmes pagastus. Teritorijā ir iekļauta Kandavas pilsēta ar apmēram 4000 lielu iedzīvotāju skaitu (kopējais iedzīvotāju skaits partnerībā vairāk kā 14 000 iedzīvotāju) un 9 vietējas nozīmes pagastu centri – Cēre, Irlava, Matkule, Pūre, Sēme, Valdeķi, Vāne, Zemīte un Zante.¹

„Kandavas Partnerība” plāno veikt izmaiņas „Kandavas Partnerības” Attīstības stratēģijā, lai padziļināti varētu izpētīt vietējo situāciju uzņēmējdarbības jomā un izvērtējot vietējos resursus, noteiktu kādas jomas ir nepieciešams atbalstīt. Tādēļ svarīgi ir identificēt „Kandavas Partnerības” teritorijā esošo un potenciālo produkcijas ražotāju un pakalpojumu sniedzēju vajadzības un iespējas, vietējos dažādos resursus, lai izstrādātu vienotu pieeju šīs jomas attīstības veicināšanai un īstenojot vietējās attīstības stratēģiju, nodrošinātu lielāku atbalstu teritorijas ekonomiskās attīstības veicināšanai.

Pētījuma mērķis: Apzināt situāciju „Kandavas Partnerības” teritorijā, kas saistīta ar vietējās produkcijas ražošanu un pakalpojumu sniegšanu vietējā teritorijā. Identificēt perspektīvās atbalstāmās vietējās produkcijas ražošanas un pakalpojumu sniegšanas jomas un mehānismus ražotāju un pakalpojumu sniedzēju atbalstam, kas veicinātu iedzīvotāju nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti Kandavas Partnerības teritorijā.

Pētījuma ietvaros tika izvirzīti sekojoši uzdevumi:

1. Apzināt esošo situāciju par produkcijas ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem Kandavas Partnerības teritorijā – datu bāzes izveide.
2. Analizēt produkcijas ražotāju un pakalpojumu sniedzēju attīstības iespējas un virzienus Kandavas Partnerības teritorijā.

Pētnieciskā procesa 1. posms. Datu bāzes izveide

Informācijas apkopošanai par komersantiem, uzņēmumiem un organizācijām Kandavas partnerības teritorijā, izmantotas sekojošas datu bāzes:

- **LR Pārtikas un veterinārais dienests:** <http://www.pvd.gov.lv/lat/uznemumi/>
No PVD datu bāzēm apkopota informācija par uzņēmumiem, kas reģistrēti kā pārtikas aprites uzņēmumi, t.sk. pārtikas produktu pārstrādātāji mājas apstākļos Kandavas partnerības teritorijā. Pilnu uzņēmumu sarakstu skatīt Pielikumā.
- **Lursoft datu bāzi:** <http://www.lursoft.lv>
No Lursoft datu bāzēm apkopota informācija par komersantiem, uzņēmumiem un organizācijām, kas reģistrēti uzņēmumu reģistrā kā saimnieciskās darbības veicēji Kandavas partnerības teritorijā. Pilnu uzņēmumu sarakstu skatīt Pielikumā.

¹ Avots: www.kandavaspartneriba.lv

Pētnieciskā procesa 2. posms. Mērķa grupu viedokļu apkopošana

Viedokļu apzināšanai tika **izmantota kvalitatīvā pētnieciskā metode – padziļinātās intervijas**. Šo pētniecisko metodi izmanto situācijās, kad nepieciešams identificēt viedokļus vai problēmas un nepieciešamas nodrošināt respondentu anonimitāti.

Pētījuma ietvaros tika veiktas 14 padziļinātās intervijas ar dažādu mērķa grupu pārstāvjiem Kandavas partnerības teritorijā:

- Zemnieki – primāro produktu ieguvēji
- Zemnieki – produktu pārstrādātāji jeb pārtikas pārstrādes produktu ražotāji mājas apstākļos
- Individuālie komersanti – pārtikas pārstrādes produktu ražotāji mājas apstākļos
- Neregistrētie pārtikas pārstrādes produktu ražotāji mājas apstākļos
- Sabiedrības ar ierobežotu atbildību

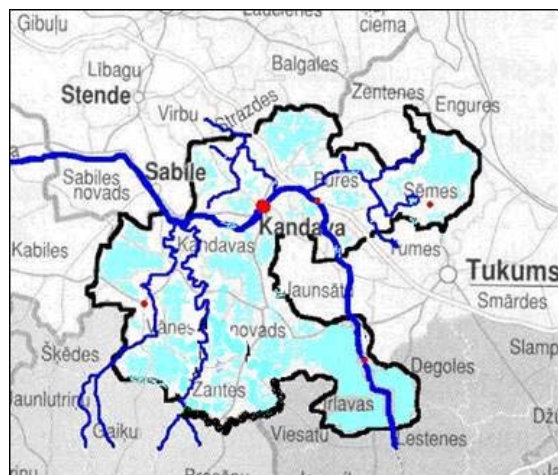
Rezultātu analīzei tika izmantota kontentanalīzes metode. Spilgtākie respondentu citāti iekļauti šajā pētījuma rezultātu atskaitē.

Galvenie pētnieciskie jautājumi šajā posmā: Esošās situācijas novērtējums, attīstības iespēju identificēšana saistībā gan ar savu uzņēmējdarbību, gan ar uzņēmējdarbības vidi kopumā.

Pētījumā iekļauti arī **iedzīvotāju viedokļi** par uzņēmējdarbības vidi no diskusijās ledzīvotāju forumos, kas notika pētījuma veikšanas laikā 2012. gada novembrī Kandavas partnerības teritorijā.

Pētījums veikts Kandavas partnerības teritorijā, iekļaujot respondentus no sekojošām teritorijām: Kandava, Cēre, Irlava, Matkule, Pūre, Sēme, Valdeķi, Vāne, Zemīte un Zante.

Karte: Kandavas partnerības teritorija

Avots: Kandavas Tūrisma informācijas centrs

Kopsavilkums

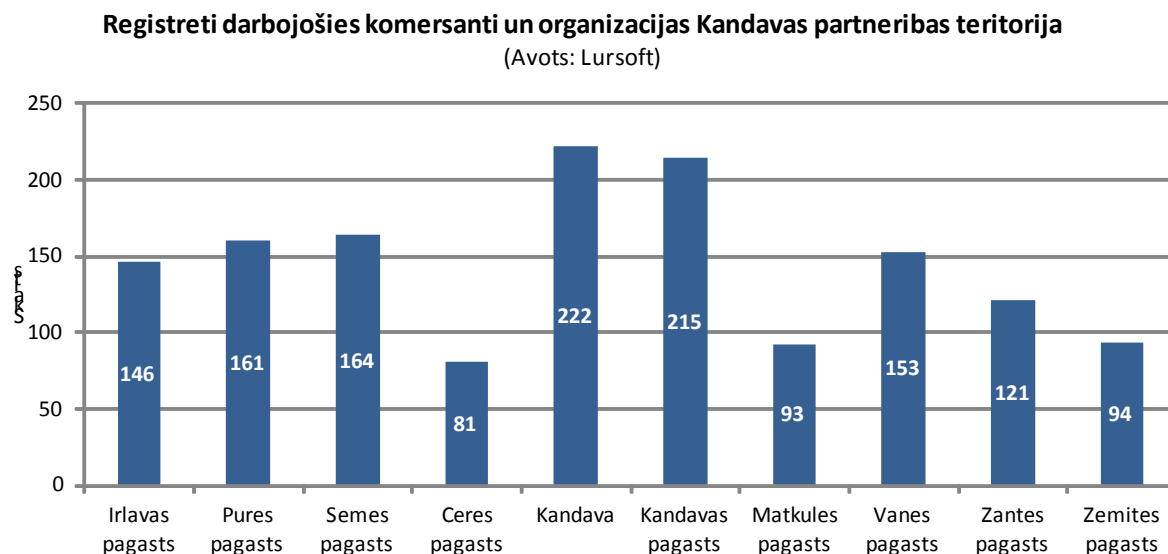
- Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti un uz pētījuma veikšanas brīdi darbojās 1451 komersants. Vislielākais komersantu īpatsvars Kandavas partnerības teritorijā ir Kandavas pilsētā un Kandavas pagastā. Savukārt, vismazākais tas ir Matkules pagastā un Cēres pagastā.
- Kandavas partnerības teritorijā reģistrētās 848 zemnieku saimniecības, 60 individuālie komersanti, 86 individuālie uzņēmumi, 310 darbojošās sabiedrības ar ierobežotu atbildību, 2 akciju sabiedrības, 91 biedrība un 11 kooperatīvi, kas ir vairāk vai mazāk saistīt ar teritorijā plaši izplatīto augkopības nozari, t.sk. augļu un dārzeņu vairumtirdzniecība, lauksaimniecisko pakalpojumu – tehnikas nodrošināšana.
- Kandavas partnerības teritorijā (tāpat kā visa Latvijā), darbojas gan reģistrētie pārtikas pārstrādes uzņēmumi mājas apstākļos, gan arī neregistrēti. Saskaņā ar PVD datu bāzē esošo informāciju, Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti 8 pārtikas pārstrādes uzņēmumi mājas apstākļos. No kopējā reģistrēto uzņēmumu skaita Kandavas partnerības teritorijā tas sastāda 0.6%.
- Tirdzniecības vietu - tirgus attīstība Kandavas partnerības teritorijā vērtēta kā pozitīva uzņēmēju vidū. Veidojot un attīstot tirdzniecības vietas, būtiski ņemt vērā sekojošus faktorus: tirdzniecības vietas un dalībnieku kvalitātes standarti un konkrēts tirgus organizēšanas periodiskums.
- Zemnieku saimniecībām identificēti sekojoši uzņēmējdarbības attīstību veicinošie spēki: ģimenes lielums un atbalsts, attīstības resursu pieejamība, pastāvīgo klientu loks, zināšanas un pieredze, tirdzniecības vietu attīstība un pieejamība, pārliecība par produktu kvalitāti. Identificēti arī kavējošie faktori: iespēja pārdot primāro produktu, nevēlēšanas sevi apgrūtināt ar papildus darbiem, brīvo zemes platību trūkums, sezonālitate un strādnieku trūkums, iepriekšējā pieredze un saistības, ražošanas jaudas.
- Individuālajiem uzņēmumiem identificēti sekojoši uzņēmējdarbības attīstības veicinošie spēki: ģimenes situācija un atbalsts, nepieciešamība pašam nodrošināt sev iztiku, tirdzniecības vietu attīstība, draugi un atbalstītāji, individuālā darba veicēja prasmes un iemaņas, pārliecība par sava ražotā produkta kvalitāti. Kā kavējošie faktori identificēti gan pieredzes un informācijas trūkums, nevēlēšanās sevi papildus apgrūtināt, laika trūkums, finanšu (ne)pieejamība, relatīvi pietiekošs esoša biznesa lielums.
- Kandavas partnerībai teritorijas attīstības stratēģijas izstrādei jāiekļauj pasākumu kopums un atbalstāmās aktivitātes, kas veicina pozitīvo attīstības faktoru veidošanos un/vai kavējošo faktoru ietekmi. Iespējams, ka tad piepildīsies kāda respondenta attīstības vīzija pēc 5 gadiem: *„Visiem ir darbs un visi ir laimīgi. Visi sveicina viens otru un smaida. Infrastruktūra un atbalsts jauniem cilvēkiem sakārtots tā, lai viņi gribētu un varētu dzīvot un strādāt laukos.”*

Pētījuma galvenie rezultāti

Reģistrētie komersanti Kandavas partnerības teritorijā

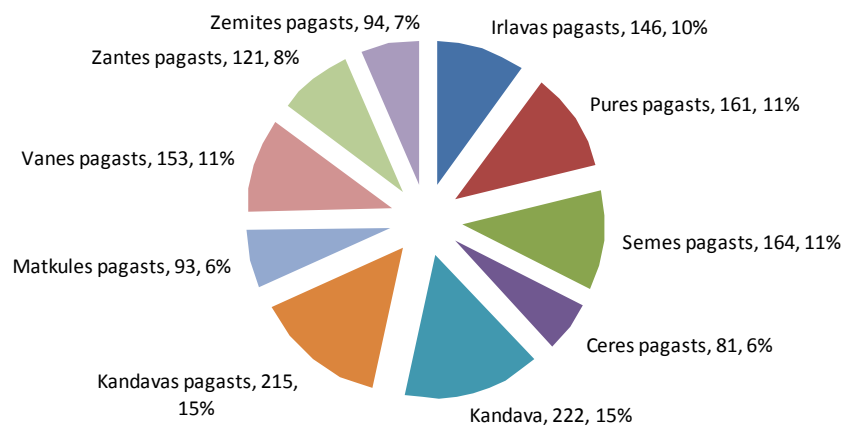
Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti un uz pētījuma veikšanas brīdi darbojās 1451 komersants. Vislielākais komersantu īpatsvars Kandavas partnerības teritorijā ir Kandavas pilsētā (15%) un Kandavas pagastā. Savukārt, vismazākais tas ir Matkules pagastā (6%) un Cēres pagastā (6%). Dati aplūkoti Attēlā 1 un Attēlā 2.

Attēls 1

Attēls 2

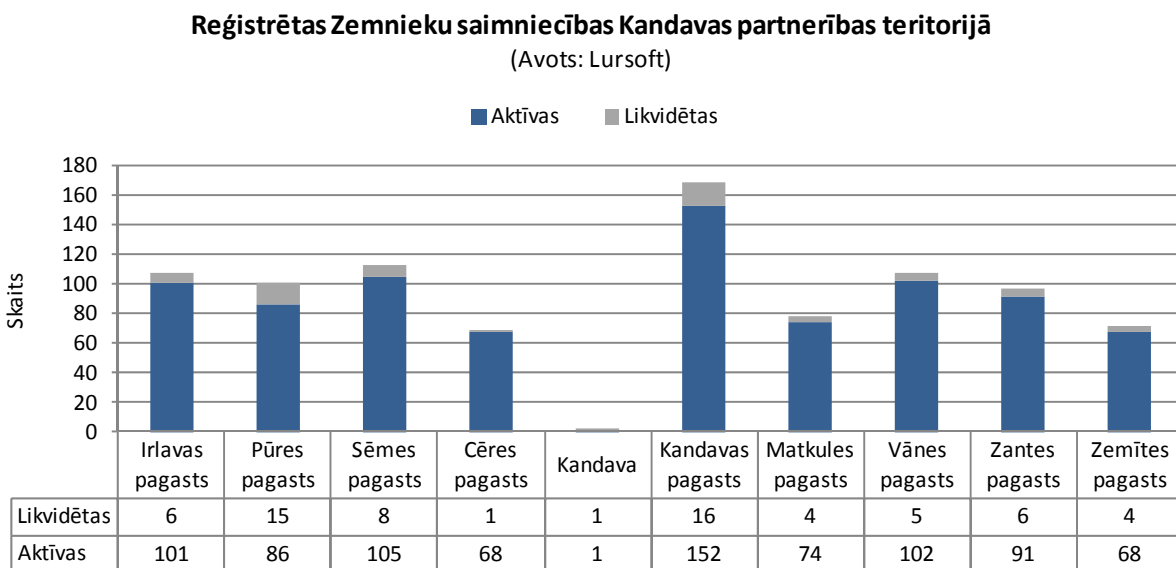
Registreti darbojošies komersanti un organizācijas Kandavas partnerības teritorijā
(Avots: Lursoft)

Zemnieku saimniecības Kandavas partnerības teritorijā

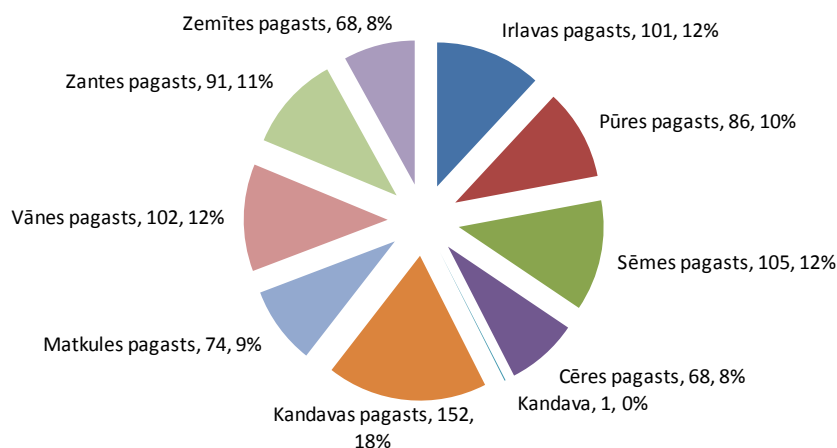
Kandavas partnerības teritorijā reģistrētās 848 zemnieku saimniecības. Visvairāk zemnieku saimniecības reģistrētas Kandavas pagastā (152). Salīdzinoši vismazāk no lauku teritorijām zemnieku saimniecības reģistrētas Cēres pagastā (68). Kandavas pilsētā reģistrēta tikai 1 zemnieku saimniecība. Kopš neatkarības atgūšanas Kandavas partnerības teritorijā likvidētas 66 zemnieku saimniecības, t.i. 7% no kopējā reģistrēto zemnieku saimniecību skaita. Dati redzami Attēlā 3 un Attēlā 4.

Attēls 3

Attēls 4

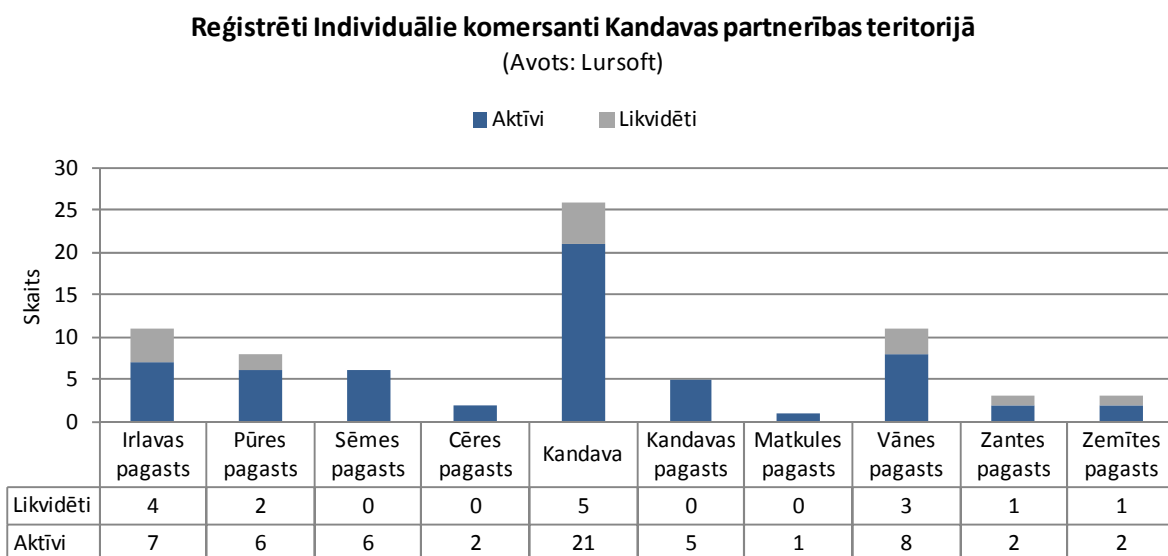
Reģistrētas darbojošās Zemnieku saimniecības Kandavas partnerības teritorijā
(Avots: Lursoft)

Individuālie komersanti Kandavas partnerības teritorijā

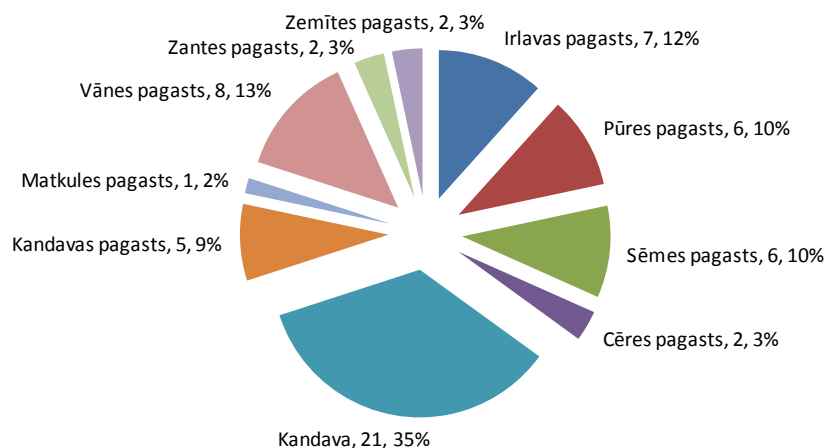
Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti 60 individuālie komersanti. Aptuveni trešdaļa individuālo komersantu reģistrējuši savu darbību Kandavas pilsētas teritorijā. Kopumā 21% no iepriekš reģistrētiem individuālajiem komersantiem likvidējuši savu darbību. Dati redzami Attēlā 5 un Attēlā 6.

Attēls 5

Attēls 6

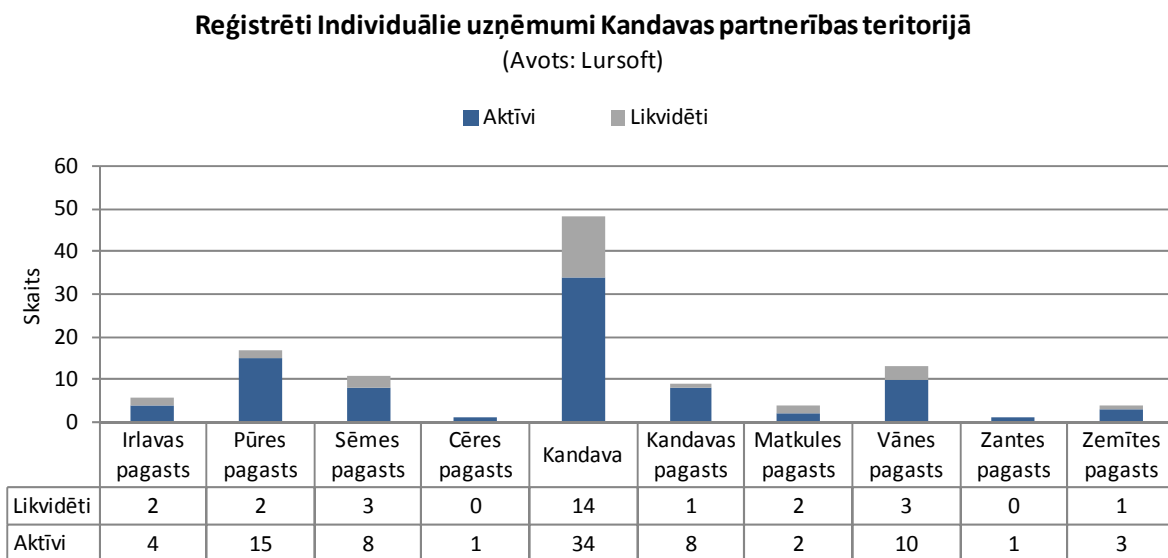
Reģistrēti darbojošies Individuālie komersanti Kandavas partnerības teritorijā
(Avots: Lursoft)

Individuālie uzņēmumi Kandavas partnerības teritorijā

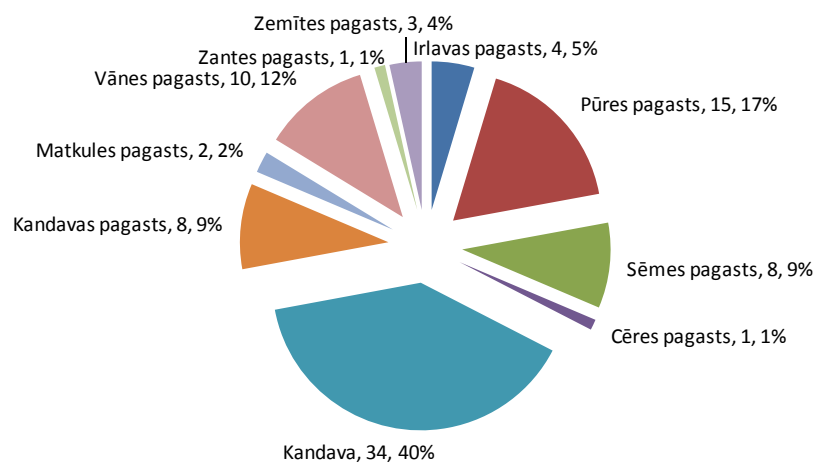
Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti 86 individuālie uzņēmumi. Visvairāk individuālie uzņēmumi reģistrēti Kandavas pilsētā (34), bet tikai pa vienam Cēres un Zantes pagastos. Savu darbību likvidējuši katrs ceturtais jeb 25% reģistrēto individuālo uzņēmumu. Dati redzami Attēlā 7 un Attēlā 8.

Attēls 7

Attēls 8

Reģistrēti darbojošies Individuālie uzņēmumi Kandavas partnerības teritorijā
(Avots: Lursoft)

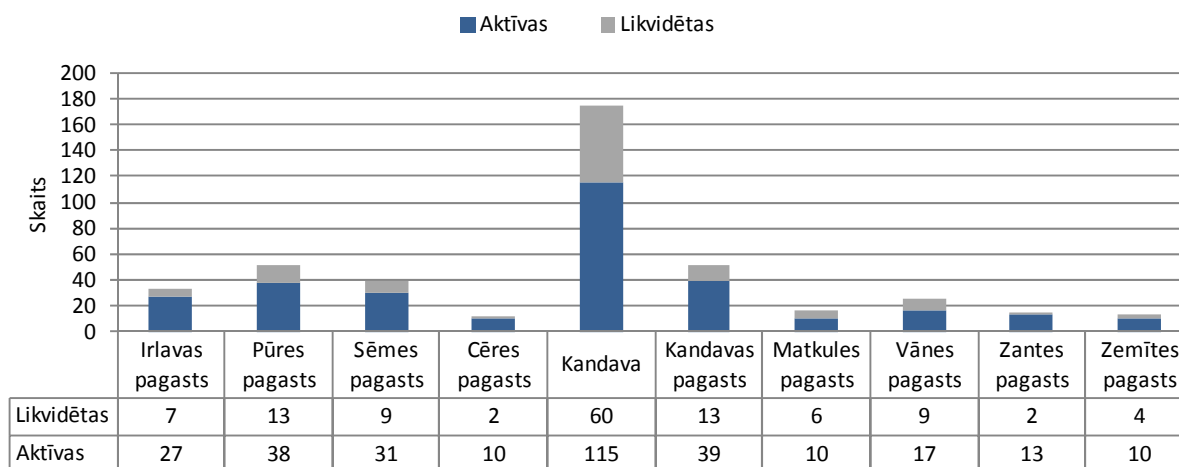
Sabiedrības ar ierobežotu atbildību Kandavas partnerības teritorijā

Kandavas partnerības teritorijā reģistrētas 310 darbojošās sabiedrības ar ierobežotu atbildību (SIA). Vairāk kā trešdaļa no SIA reģistrēta un darbojas Kandavas pilsētā (125). Saskaņā ar ierakstiem Komercreģistrā, likvidētas 125 jeb 29% no reģistrētām SIA. Dati redzami Attēlā 9 un Attēlā 10.

Attēls 9

Reģistrētas Sabiedrības ar ierobežotu atbildību Kandavas partnerības teritorijā

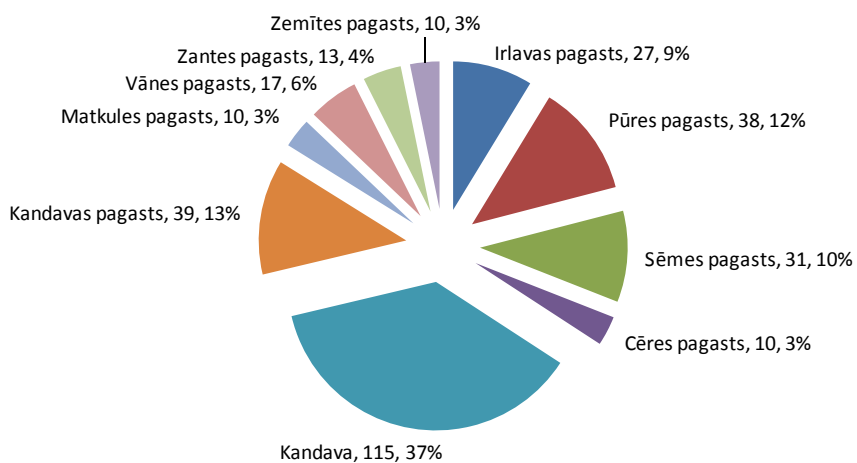
(Avots: Lursoft)

Attēls 10

Reģistrēti darbojošies SIA Kandavas partnerības teritorijā

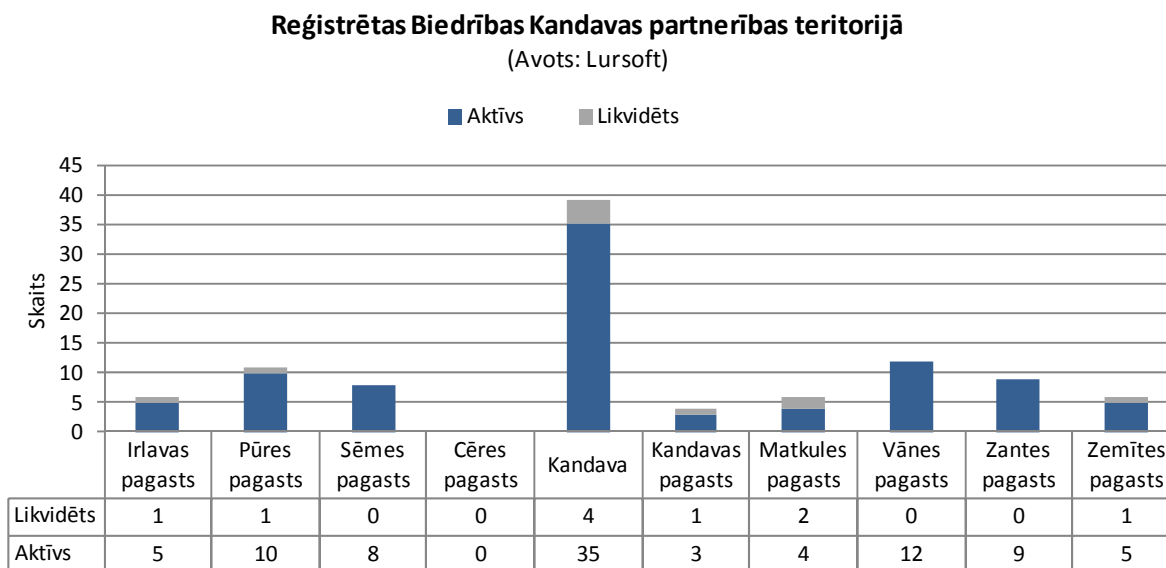
(Avots: Lursoft)

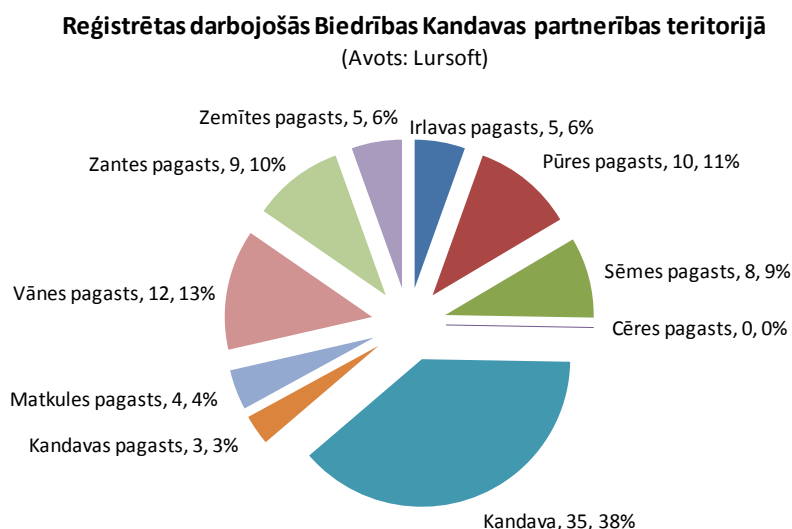
Biedrības un apvienības Kandavas partnerības teritorijā

Kandavas partnerības teritorijā reģistrēta 91 darbojošās biedrība. Vairāk kā trešdaļa biedrības reģistrētas Kandavas pilsētā. Biedrību darbības profils ir dažāds, t.sk. mednieku biedrības, sporta klubi, pensionāru biedrības, ģimeņu atbalsta biedrības u.c. Izņēmums ir Cēres pagasts, kur uz pētījuma veikšanas brīža nav reģistrēta neviena biedrība. Kopumā kopš biedrību reģistrācijas uzskaites likvidētas 10 biedrības. Dati redzami Attēlā 11 un Attēlā 12.

Attēls 11

Attēls 12

Korporatīvi Kandavas partnerības teritorijā

Lursoft sniegtā informācija liecina, ka kooperatīvu pieredze ir katram no Kandavas partnerības teritorijā ietilpstošajiem pagastiem un arī Kandavas pilsētā. Kopumā šobrīd reģistrēti 11 darbojošies kooperatīvi. Sākotnēji paju sabiedrība bija viena no kooperācijas formām. Teritorijā reģistrētas un likvidētas 19 paju sabiedrības un kooperatīvi, t.sk. piensaimnieku kooperatīvās savienības, lauksaimniecības tehnikas kooperatīvās savienības un graudu apstrādes kooperatīvā savienība.

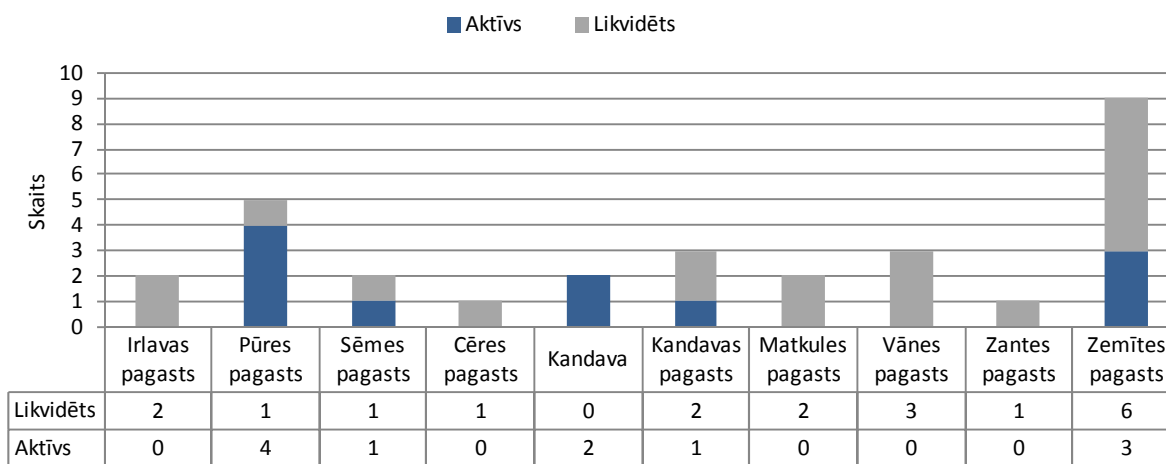
Šobrīd skaitliski visaktīvākā kooperatīvu darbība ir Pūres pagastā, kur aktīvi darbojas 4 kooperatīvi, kas kā savu darbības jomu norādījuši „Augļu un dārzeņu vairumtirdzniecība”. Pūres pagastā likvidēts viens kooperatīvs – Pūres pagasta piensaimnieku kooperatīvs „Pūre”. Šobrīd Kandavas partnerības teritorijā nav reģistrēts neviens piensaimnieku kooperatīvs.

Relatīvi liela pieredze kooperatīvu veidošanā ir Zemītes pagastā, kur kopumā reģistrēti 9 kooperatīvi, bet šobrīd joprojām darbojas 3 kooperatīvi, kuru pamatdarbība ir lauksaimnieciskie pakalpojumi. Dati redzami Attēlā 13.

Attēls 13

Reģistrēti Kooperatīvi, t.sk. Paju sabiedrības Kandavas partnerības teritorijā

(Avots: Lursoft)

Akciju sabiedrības Kandavas partnerības teritorijā

Kandavas partnerības teritorijā reģistrētas 2 darbojošās akciju sabiedrības Pūres pagastā. Divas akciju sabiedrības likvidētas Kandavas pilsētā. Citos pagastos Kandavas partnerības teritorijā akciju sabiedrības nav reģistrētas. Vispārīga informācija par reģistrētām akciju sabiedrībām redzama Tabulā 1 un Tabulā 2.

Tabula 1. Vispārīgā informācija: Akciju sabiedrība "MDC Nord"

Nosaukums	Akciju sabiedrība "MDC Nord"
Reģistrācijas numurs	40003748679
Juridiskā adrese	Tukuma nov., Pūres pag., "Silavas", Latvija
Reģistrācijas datums	07.06.2005
Reģistrētais pamatkapitāls	305000 LVL
Darbības veidi	Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana (10.2, 2.0 red) (Avots: CSP, GP, ZO.LV)

Tabula 2. Vispārīgā informācija: Akciju sabiedrība "PŪRES DĀRZKOPĪBAS IZMĒĢINĀJUMU STACIJA"

Nosaukums	Akciju sabiedrība "PŪRES DĀRZKOPĪBAS IZMĒĢINĀJUMU STACIJA"
Reģistrācijas numurs	40003017456
Juridiskā adrese	Tukuma nov., Pūres pag., Pūre, Abavas iela 2, Latvija
Reģistrācijas datums	29.08.1991
Reģistrētais pamatkapitāls	118000 LVL
Darbības veidi	Sēkleņu un kauleņu audzēšana (01.24, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistīti pakalpojumi (01, 1.1 red) (Avots: UR) Mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi (02, 1.1 red) (Avots: UR) Zvejniecība, zivkopība un ar to saistīti pakalpojumi (05, 1.1 red) (Avots: UR) pārtikas produktu un dzērienu ražošana (15, 1.1 red) (Avots: UR) Vairumtirdzniecība un komisijas tirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus (51, 1.1 red) (Avots: UR)

Pārtikas ražošanas uzņēmumi mājas apstākļos Kandavas partnerības teritorijā

Saskaņā ar PVD datu bāzē esošo informāciju, uz 2012. gada novembri Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti 8 pārtikas pārstrādes uzņēmumi mājas apstākļos, t.sk. 3 zemnieku saimniecības, 2 sabiedrības ar ierobežotu atbildību un 2 privātpersonas un 1 individuālais komersants. No kopējā reģistrēto uzņēmumu skaita Kandavas partnerības teritorijā tas sastāda 0.6%. No kopēju reģistrēto un darbojošos zemnieku saimniecību skaita partnerības teritorijā, tas sastāda 0.4%.

Tabula 3. Pārtikas ražošanas uzņēmumi mājas apstākļos Kandavas partnerības teritorijā

Nosaukums	Nr.LR	Atzīts	PVD Reģ.Nr.	Vietējā pašvaldība	Adrese	Vērtējums
Individuālais komersants "ANTRAS GAISAS KANGARI"	40002091381	-	42877	Cēres pagasts	Kangari	A
SIA "Meritons"	40103181513	-	49848	Cēres pagasts	Beikas	B
Sanita Celma		-	54560	Kandava	Ozolu iela 11-55	B
Selecka zemnieku saimniecība Tukuma rajona Pūres pagasta "Bērzgaļos"	49201001667	-	25852	Pūres pagasts	"Bērzgaļi"	A
Sandra Gereiša		-	55590	Pūres pagasts	"Kalēji"	-
Pēpuļu zemnieku saimniecība "GOBAS"	49201002785	-	50310	Sēmes pagasts	"Gobas"	B
Rences zemnieku saimniecība "BIRZNIEKI"	49201007871	-	28841	Vānes pagasts	Daniņi	B
SIA "Ažiedas"	40103403776	-	50190	Vānes pagasts	"Kalnēni"	B

Avots: PVD uzraudzībai pakļauto uzņēmumu reģistrs, www.pvd.gov.lv/lat/uznemumi

Tabulā sadaļā „Vērtējums” norādīts PVD inspektoru pēdējās pārbaudes vērtējums:

- „A” pilnībā atbilst pārtikas apriti reglamentējošo normatīvo aktu prasībām: **2 uzņēmumi**
- „B” atbilst pārtikas apriti reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, taču konstatētas neatbilstības, kas neietekmē pārtikas nekaitīgumu un drošumu: **5 uzņēmumi**
- „C” neatbilst pārtikas apriti reglamentējošo normatīvo aktu prasībām: **neviens**
- Piezīme: Vienā uzņēmumā pārbaude nav veikta

Lai arī vērtējums nav visiem visaugstākais, intervētie reģistrētie pārtikas produktu pārstrādātāji mājas apstākļos atzīst, ka ir izveidojusies sadarbība ar PVD pārstāvjiem:

„Tā kā man ir atļauja ēdināšanai, man sadarbība ar PVD nebija nekāds jaunums. Man tikai kā mājražotājam bija jāuzzīmē telpas, lai saprastu, kur un kas notiek. Es saprotu, ka viņiem [PVD] ir punkti, pie kuriem jāpieturas. Bet tur jau arī normāli cilvēki strādā. Protams, ka ir lietas, kas ir jāievēro, tas ir tikai normāli”. (Reģistrēts MR)

„Ar PVD var pārrunāt lietas, var saņemt konsultāciju. Grūtāk ir ar VID. Pietrūkst jau arī laika un spēka visai birokrātijai līdzī izsekot.” (Reģistrēts MR)

Lursoft datu bāzē atrodama vispārīgā informācija par komersantiem, kas reģistrēti PVD datu bāzē kā pārtikas ražošanas uzņēmumi mājas apstākļos Kandavas partnerības teritorijā. Par privātpersonām, kas nav reģistrējušies kā individuālie komersanti, vai ar kādu citu uzņēmējdarbības formu, šis reģistrs informāciju neapkopo. Līdz ar to par 2 mājražotājiem – privātpersonām, dati nav pieejami.

Tabula 4. Vispārīgā informācija: „Antras Gaisas Kangari”

Nosaukums	Individuālais komersants "ANTRAS GAISAS KANGARI"
Reģistrācijas numurs	40002091381
Juridiskā adrese	"Kangari", Cēres pag., Kandavas nov., LV-3122
Reģistrs	Komercreģistrs
Reģistrācijas datums	29.07.2002
Darbības veidi	Izmitināšana viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās vietās (55.20, 2.0 red) (Avots: CSP, ZO.LV) augkopība; dārzenkopība; dārzkopība (01.1, 1.1 red) (Avots: UR) kosmētikas un tualetes piederumu mazumtirdzniecība (52.33, 1.1 red) (Avots: UR) tekstilizstrādājumu mazumtirdzniecība (52.41, 1.1 red) (Avots: UR) citur neklasificēta mēbeļu, apgaismes ierīču un māsaimniecības priekšmetu mazumtirdzniecība (52.44, 1.1 red) (Avots: UR) grāmatu, avižu un rakstāmlietu mazumtirdzniecība (52.47, 1.1 red) (Avots: UR) pārējā mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (52.48, 1.1 red) (Avots: UR) viesnīcas (55.1, 1.1 red) (Avots: UR) kempingi un citas īslaicīgas apmešanās vietās (55.2, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 5. Vispārīgā informācija: SIA „Meritons”

Nosaukums	SIA "MERITONS"
Reģistrācijas numurs	40103181513
Juridiskā adrese	Uguns iela 3, Tukums, Tukuma nov., LV-3101
Reģistrs	Komercreģistrs
Reģistrācijas datums	21.07.2008
Darbības veidi	Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings (77.11, 2.0 red) (Avots: CSP, ZO.LV) Citur neklasificētu pārējo mašīnu, iekārtu un materiālo līdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings (77.39, 2.0 red) (Avots: GP2011)

Tabula 6. Vispārīgā informācija: ZS „Bērzgaļi”

Nosaukums	Selecka zemnieku saimniecība Tukuma rajona Pūres pagasta "BĒRZGAĻI"
Reģistrācijas numurs	49201001667
Juridiskā adrese	"Bērzgaļi", Pūres pag., Tukuma nov., LV-3124
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	10.03.1992
Darbības veidi	Lauksaimnieciskie un lopkopības pakalpojumi (izņemot veterināros pakalpojumus)

Tabula 7. Vispārīgā informācija: ZS „Birznieki”

Nosaukums	Rences zemnieku saimniecība "BIRZNIEKI"
Reģistrācijas numurs	49201007871
Juridiskā adrese	"Birznieki", Vānes pag., Kandavas nov., LV-3131
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	08.09.1992
Darbības veidi	Lauksaimnieciskie un lopkopības pakalpojumi (izņemot veterināros pakalpojumus)

Tabula 8. Vispārīgā informācija: ZS „Gobas”

Nosaukums	Pēpuļa zemnieku saimniecība "GOBAS"
Reģistrācijas numurs	49201002785
Juridiskā adrese	"Gobas", Sēmes pag., Tukuma nov.
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	24.03.1992
Darbības veidi	Lauksaimnieciskie un lopkopības pakalpojumi (izņemot veterināros pakalpojumus)

Tabula 9. Vispārīgā informācija: SIA „Ažiedas”

Nosaukums	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "AŽIEDAS"
Reģistrācijas numurs	40103403776
Juridiskā adrese	"Kalnēni", Mežmuiža, Vānes pag., Kandavas nov., LV-3131
Reģistrs	Komercreģistrs
Reģistrācijas datums	08.04.2011
Darbības veidi	Gaļas un gaļas produktu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (47.22, 2.0 red) (Avots: CSP, ZO.LV) Lopkopības papilddarbības (01.62, 2.0 red) (Avots: GP2011)

Sadarbības tīkli un kooperācija

Darbības efektivitāti jebkurā jomā var palielināt, apvienojot spēkus jeb kooperējoties. Analizējot kooperācijas attīstību, izdalīti vairāki kooperācijas pamatpostulāti: (1) Kooperācija ir kustība. Lai tā rastos, nepieciešams sagatavot sabiedrisko domu, jāveic neskaitāmi izglītošanas pasākumi. (2) Kooperācijas attīstību pamatā parasti ir ļoti svarīga vajadzība vai problēma, kuru ierastiem paņēmieniem nevar atrisināt. (3) Kooperatīvi ir sabiedriski saimnieciskas organizācijas ar kopīgiem mērķiem, piemēram, lētāku kredītu izsniegšana, preču ražošana, pārdošana. (4) Kooperatīvu galvenā atšķirība no citām kopīgas saimnieciskās darbības formām ir attieksmē pret cilvēkiem un kapitālu. To galvenais mērķis ir labums no līdzdarbošanās, ko kooperatīvā gūst katrs tā biedrs.²

Korporatīvi biežāk attīstās teritorijās, kur ir:

- maza tiešā konkurence un nepastāv kāda uzņēmuma monopols;
- spēcīga sociāli kulturālā saikne starp kooperatīvu biedriem;
- spēcīgs vietējais un nacionālā līmeņa atbalsts kooperatīvu attīstībai.

Kooperatīvu attīstībai būtiski ir arī sociālais konteksts, proti, svarīgi ir sekojoši faktori: (1) teritorijā ir uzņēmumi, kas meklē iespēju piedāvāt saviem pircējiem augstāku vērtību; (2) starp kooperatīvu biedriem ir vēlme sadarboties; (3) starp potenciālajiem kooperatīva veidotājiem ir kāds uzņēmīgs un zinošs iniciators kooperācijai. Maziem lauksaimniecības uzņēmumiem ir jāizmanto dažādas sadarbības un kooperācijas formas. Balstoties uz teoriju, maziem uzņēmumiem no kolektīvas darbības jeb kooperācijas ir sekojoši ieguvumi:

- **Resursu pieejamība.** Kolektīva darbība dod pieeju resursiem, kā arī palielina resursu kontroles iespēju. Resursi var būt gan taustāmi (kapitāls, darbaspēks, zeme), gan arī netaustāmi resursi (tirgus informācija, ražošanas un mārketinga zināšanas);
- **Lielāka ekonomiskā atdeve un iespēja paplašināt darbību.** Kooperatīvos ir iespēja arī savstarpējai sadarbībai izejvielu iegādes un ražošanas procesā;
- **Samazinātas izmaksas un riski.** Pateicoties uzticībai, savstarpējai informācijas apmaiņai, kolektīva rīcība samazina individuālo uzņēmumu riskus un arī iespējamās izmaksas.³

Kopš Latvijas neatkarības atgūšanas Kandavas partnerības teritorijā reģistrēti 29 kooperatīvi, t.sk. paju sabiedrības. Uz pētījuma veikšanas minētajā teritorijā brīdi bija likvidēti 19 kooperatīvi un paju sabiedrības. Saskaņā ar Lursoft datiem Kandavas partnerības teritorijā šobrīd darbojas 10 kooperatīvi. Trīs no kooperatīviem saistīta ar augļu un dārzena vairumtirdzniecību. Divi ir garāžu kooperatīvi

² Kučinskis J. Kooperācijas attīstība Latvijā un pasaulē

³ Lamprinopoulou C., Tregear A., Ness M. British Food Journal. Vol. 108.

Kandavas pilsētā. Svarīgi atzīmēt, ka Zemītes pagastam ir relatīvi liela pieredze kooperatīvu veidošanā. Pavisam reģistrēti 9 kooperatīvi (t.sk. 2 paju sabiedrības), no kuriem šobrīd darbojas 3. Diviem uzrādīta darbības nozare „ar augkopību saistīti pakalpojumi”.

Vispārīga informācija par kooperatīviem, kas ir reģistrēti un darbojas Kandavas partnerības teritorijā apkopota un redzama tālāk šajā dokumentā.

Tabula 10. Vispārīgā informācija: Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "AUGĻU NAMS"

Nosaukums	Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "AUGĻU NAMS"
Reģistrācijas numurs	40103499109
Juridiskā adrese	Zemeņu iela 22, Pūre, Pūres pag., Tukuma nov., LV-3124
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	09.01.2012
Darbības veidi	Augļu un dārzeņu vairumtirdzniecība (46.31, 2.0 red) (Avots: CSP, ZO.LV)

Tabula 11. Vispārīgā informācija: Pūres kooperatīvā krājaizdevu sabiedrība

Nosaukums	Pūres kooperatīvā krājaizdevu sabiedrība
Reģistrācijas numurs	40003545632
Juridiskā adrese	18-14, Pūre, Pūres pag., Tukuma nov., LV-3124
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	10.05.2001
Darbības veidi	Cita monetārā starpniecība (64.19, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Pārējā naudas starpniecība (65.12, 1.1 red) (Avots: UR) Citur neklasificēta finansu starpniecību papildinoša darbība (67.13, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 12. Vispārīgā informācija: "VTT-DĀRZI"

Nosaukums	Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "VTT-DĀRZI"
Reģistrācijas numurs	41203026215
Juridiskā adrese	"Pūre 18", Pūre, Pūres pag., Tukuma nov., LV-3124
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	13.03.2006
Darbības veidi	Augļu un dārzeņu vairumtirdzniecība (46.31, 2.0 red) (Avots: CSP, ZO.LV) Augkopības papilddarbības (01.61, 2.0 red) (Avots: GP2011) Ar augkopību saistīti pakalpojumi; daiļdārzniecība (01.41, 1.1 red) (Avots: UR) Kravu autotransports (60.24, 1.1 red) (Avots: UR) Kravu iekraušana un izkraušana, noliktavu saimniecība (63.1, 1.1 red) (Avots: UR) Lauksaimniecības un mežsaimniecības mašīnu un iekārtu iznomāšana (71.31, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 13. Vispārīgā informācija: "Ziemeļoga"

Nosaukums	Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Ziemeļoga"
Reģistrācijas numurs	40003672909
Juridiskā adrese	Lejas iela 3, Pūre, Pūres pag., Tukuma nov., LV-3124
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	31.03.2004
Darbības veidi	Augļu un dārzeņu vairumtirdzniecība (46.31, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Ar augkopību saistīti pakalpojumi; dāļdārzniecība (01.41, 1.1 red) (Avots: UR) Augļu un dārzeņu sulu ražošana (15.32, 1.1 red) (Avots: UR) Citur neklasificēta augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana (15.33, 1.1 red) (Avots: UR) Konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās (74.14, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 14. Vispārīgā informācija: "BRIZULE"

Nosaukums	Kooperatīvā sabiedrība "BRIZULE"
Reģistrācijas numurs	920300335
Juridiskā adrese	Brizule, Sēmes pag., Tukuma nov.
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	14.04.1993
Darbības veidi	*Informācija nav pieejama

Tabula 15. Vispārīgā informācija: RAGI"

Nosaukums	Klientu kooperatīvā sabiedrība Kandavā "RAGI"
Reģistrācijas numurs	59203003861
Juridiskā adrese	"Ragi", Kandavas pag., Kandavas nov.
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	29.06.1993
Darbības veidi	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana (16.10, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Mežsaimniecība, kokmateriālu sagatavošana un ar to saistītie pakalpojumi (02.0, 1.1 red) (Avots: UR) Kravu transports ar automobiļiem (60.24, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 16. Vispārīgā informācija: „Akots”

Nosaukums	Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Akots"
Reģistrācijas numurs	49203003164
Juridiskā adrese	"Grenču kalte", Grenči, Zemītes pag., Kandavas nov., LV-3135
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	26.03.1993
Darbības veidi	Palīgdarbības pēc ražas novākšanas (01.63, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Ar augkopību saistīti pakalpojumi; dāļdārzniecība (01.41, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 17. Vispārīgā informācija: „Salnas”

Nosaukums	Zemītes I/s tehnikas, mašīnu u.c. darbarīku kopīgas pielietošanas un apkopes kooperatīvā sabiedrība "SALNAS"
Reģistrācijas numurs	920300385
Juridiskā adrese	"Salnas", Zemītes pag., Kandavas nov.
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	29.06.1993
Darbības veidi	* Informācija nav pieejama

Tabula 18. Vispārīgā informācija: „Veldre”

Nosaukums	Kooperatīvā sabiedrība "VELDRE"
Reģistrācijas numurs	920300301
Juridiskā adrese	"Kalniņi", Zemītes pag., Kandavas nov.
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	04.03.1993
Darbības veidi	Ar augkopību saistīti pakalpojumi; dāļdārzniecība (01.41, 1.1 red) (Avots: ZO.LV)

Tabula 19. Vispārīgā informācija: „Garāžu Kooperatīvs Zīle”

Nosaukums	Automašīnu garāžu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība "Garāžu Kooperatīvs Zīle"
Reģistrācijas numurs	40003742252
Juridiskā adrese	Kūrorta iela 6, Kandava, Kandavas nov., LV-3120
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	03.05.2005
Darbības veidi	Sauszemes transporta palīgdarbības (52.21, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Nekustamā īpašuma pārvaldīšana (70.32, 1.1 red) (Avots: UR)

Tabula 20. Vispārīgā informācija: „Kandavas Vītoli”

Nosaukums	Garāžu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība "Kandavas Vītoli"
Reģistrācijas numurs	40003675820
Juridiskā adrese	Sabiles iela 24, Kandava, Kandavas nov., LV-3120
Reģistrs	Uzņēmumu reģistrs
Reģistrācijas datums	20.04.2004
Darbības veidi	Sauszemes transporta palīgdarbības (52.21, 2.0 red) (Avots: CSP, GP2011, ZO.LV) Nekustamā īpašuma pārvaldīšana (70.32, 1.1 red) (Avots: UR)

Zemnieku tirgi tiek uzskatīti par zināmu kooperācijas pazīmi, jo tie ir iespējami tikai tāpēc, ka pastāv savstarpēja sadarbība. Viens cilvēks nevar veidot tirgu, ir nepieciešams zināms piedāvājums, lai ieinteresētu pircēju. Ne mazāk svarīgs ir sociālās vides faktors – jo pievilcīgāks tirgus būs klientam, jo lielāka iespēja ir piesaistīt pircēju. Šajā ziņā zemnieki ir savstarpēji atkarīgi. Kooperācija un sadarbība dod labumu visām iesaistītām pusēm.⁴

Pētījumā aptaujātie mazie ražotāji, kuri realizē savu produkciju vietējos tirgos atzīst, ka tirgus attīstība Kandavas partnerības teritorijā norit salīdzinoši veiksmīgi, pieejami gan regulārie tirgi, gan gadatirgi, kas tiek rīkoti arī ar pašvaldību atbalstu. Kā būtiskus aspektus pētījuma dalībnieki minējuši:

- **Tirgus kvalitātes standarti** – tirgus dalībnieku atlase un informācijas pieejamība par tirgus dalībniekiem

„Varētu paskatīties kā citur veido tirgus, piemēram, Straupē. Tur viss ir skaidri redzams internetā par dalībniekiem. Un tur arī kuru katru neņem.” (MR)

- **Tirgus norises regularitāte** – konkrēts periodiskums un cikliskums

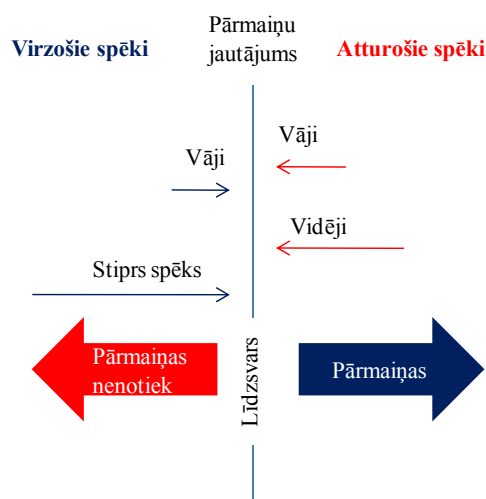
„Noteikti nepieciešams rīkot tirgus regulāri, lai cilvēki atceras” (MR)

⁴ Lawson R., Gurthie J., Cameron A., Fischer W. C. British Food Journal. Vol.110.

Attīstību virzošie un atturošie spēki

Jebkuru attīstību vai pārmaiņu jautājumu ietekmē gan virzītājspēki, gan pretdarbojošies jeb atturošie spēki. To ietekme var tikt klasificēta pēc stipruma – vāja, vidēja vai stipra. Ja virzošie spēki ir stiprāki, tad pārmaiņas notiek. Savukārt, ja pretdarbojošies spēki ir stiprāki, pārmaiņas nenotiek.

Attēls 14. Virzošo un atturošo spēku lauka diagramma⁵

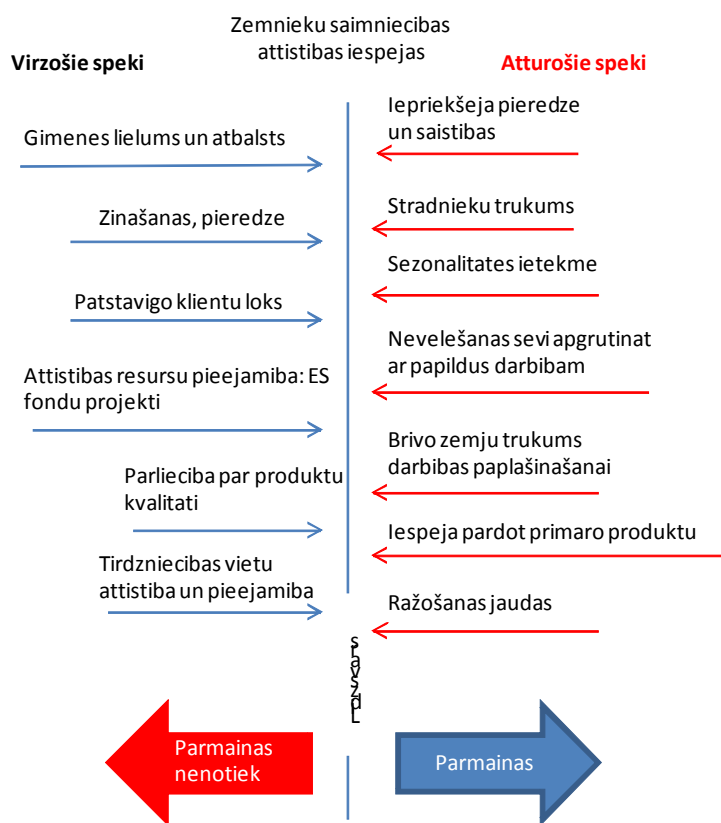
Pētījumā atklātie attīstību virzošie un atturošie spēki grupēti pēc respondentu piederības konkrētai komersantu grupai. Saistībā ar Kandavas partnerības pamatmērķiem, šajā pētījumā vairāk pētītas zemnieku saimniecības un individuālā darba veicēji – individuālie komersanti un individuālie uzņēmumi, t.sk gan tie, kas reģistrējuši savu darbību, gan arī tie, kas šobrīd nav reģistrējuši savu darbību.

⁵ Kurt Lewin. Valuebasedmanagement

Attīstību virzošie un atturošie spēki: Zemnieku saimniecības

Zemnieku saimniecības minējušus vairākus virzošos spēkus, kas veicina attīstību, kā arī identificējuši vairākus faktorus, kas kavē attīstību jeb šķēršļus. Informācija apkopota Attēlā 15.

Attēls 15

Virzošo spēku jeb faktoru skaidrojums un respondentu komentāri:

- **Gimenes lielums un atbalsts.** Pārsvārā zemnieku saimniecībās nodarbināti vienas ģimenes locekļi, lielākās saimniecības algo arī strādniekus.

„Mūsu saimniecībā vairāk vai mazāk ir nodarbināti visi no ģimenes. Vecākam dēlam arī iedalīju pašam savu zemi. Viņam tikai jāizdomā, ko tur darīt, varbūt ko audzēt vai pēc tam pārstrādāt. Gan jau izdomās.” (ZS)

- **Attīstības resursu pieejamība** – ES fondu pieejamība un iespēja iegādāties pamatlīdzekļus ražošanai tiek minēts kā attīstību veicinošs faktors.

„Tagad pabeigsim jauno kūti, būs lielākas jaudas, varēs domāt par jauniem produktiem.” (ZS)

- **Patstāvīgo klientu loks** minēts kā būtisks attīstības faktors zemnieku saimniecībām – tas īpaši aktuāli ir pārtikas pārstrādes ražotājiem mājas apstākļos.
- **Tirdzniecības vietu attīstība un pieejamība** minēta kā attīstību veicinošs faktori. Vairāki respondenti gan atzina, ka šajā jomā vēl daudz darāmā un varētu uzlabot iespējas pārdot zemnieku ražoto vietējo produktu arī veikalos un sabiedriskajā ēdināšanā.

„Tagad sanāk divreiz nedēļā braukt uz Rīgu uz tirgu. Tas prasa diezgan daudz laika. Ērtāk jau būtu, ja varētu kooperēties un nodot kādam citam zemniekam, lai iztirgo vai iedot kādā veikalā. Šobrīd to nevar darīt.” (ZS / Mājražotājs)

- **Zināšanas un pieredze** – pašu iegūtās zināšanas un pieredze, kā arī citu pieredzes apmaiņa tiek minēts kā būtisks veicinošs faktors savas uzņēmējdarbības attīstībai. Citu pozitīvā pieredze iedrošina sava biznesa uzsākšanai.
- **Pārliecība par produktu kvalitāti** un kvalitātes noturēšana ir svarīgs aspekts attīstībai. Ja produktu pārstrādātājs ir pārliecināts par to, ka ražo labu un garšīgu produktu, ir pārliecība, ka tam būs arī pircējs, kas iegādāsies to produktu arī atkārtoti – tas ir ļoti būtisks aspekts, plānojot savu attīstību.

„Man jau ir savas kundes, kurām piegādāju preces. Uz savām kundēm varu izmēģināt arī jaunus produktus, iedot degustēt, paprasīt, kā patīk.” (ZS / Mājražotājs)

Attīstību atturošo spēku jeb kavējošo faktoru skaidrojums un respondentu komentāri ir sekojoši:

- **Iespēja pārdot primāro produktu** neveicina zemnieku saimniecību vēlmi meklēt citas attīstības iespējas, pārstrādāt produktu. Protams, arī ekonomiskais aprēķins un starpība starp ienākumu no pārtikas produktu pārstrādes un primāro produktu ražošanas

„It kā jau mēs arī varētu ko pārstrādāt un jaunu izdomāt. Bet jāparēķina. Zinu saimniecības, kas ir izrēķinājušas, ka pārstrādājot augļus un dārzeņus viņi zaudē, nekā pārdoto uzreiz.” (ZS)

- **Nevēlēšanās sevi apgrūtināt ar papildus darbībām** un birokrātisko procesu arī ietekmē zemnieku saimniecību motivāciju uzsākt ko jaunu un meklēt jaunas attīstības iespējas.

„Man šogad beigsies viens liels projekts. Un negribas neko domāt jaunu kādu laiciņu, gribas vienkārši neiespringt, vismaz kādu laiciņu.” (ZS)

- Kā kavējošs faktors minētas arī šobrīd sasniegtās optimālās **ražošanas jaudas**.

„Mums faktiski nav vairāk ražošanas jaunas, tīri fiziski jau nav vairāk kur lopus likt. Patiesībā jau tagad ir optimāli, kad varam tikt galā ar saviem resursiem... Grozi kā gribi, lai pārstrādātu

produktus, tik un tā jāpieliek roku darbs un tur jau tās jaudas ir tik, cik ir. Kad nāks palīgā jaunā paaudze, tad var ko vairāk domāt par paplašināšanos." (ZS / Mājražotājs)

- **Strādnieku trūkums** un ekonomiskais aspekts – izmaksas minēts kā zināms šķērslis attīstībai.

„Dabūt labu strādnieku laukos tā ir problēma – ja viņš ir labs strādnieks, tad viņam jau ir darbs un labu strādnieku par mazu naudu nedabūsi, ir blakus uzņēmumi, kas maksā vairāk. Savukārt, šādu tādu ņemt arī neatmaksājas.” (ZS)

- **Brīvo zemju trūkums** minēts kā zināms šķērslis

„Apkārtņē jau brīvo zemju nav. Viss ir vai nu izīrēts vāciešiem, dāņiem, vai arī paši apstrādā. Tās, kas ir palikušas, tās noteikti nav tās labākās.” (ZS)

- **Sezonalitāte** un darbu cikliskuma pārklāšanās gan primāro produktu ieguvei, gan pārstrādei minēts kā attīstību kavējošs faktors, kad jāizvērtē, kas izdevīgāk un ko var paveikt.

„Mums jau tā sezona īsta un viss notiek vienlaicīgi. Ja grib, ko pārstrādāt vai ko papildus, sanāk, ka tie ir daži mēneši gadā, kad viss notiek, piemēram, ogu audzēšanā ir vienlaicīgi gan ogas jāpārdod, gan tās jāpārstrādā, gan arī stādi jāsapatavo. Visu uzreiz nevar, jāizvēlas.” (ZS)

- **Iepriekšējā pieredze un saistības** ietekmē zemnieku saimniecību attīstības plānus.

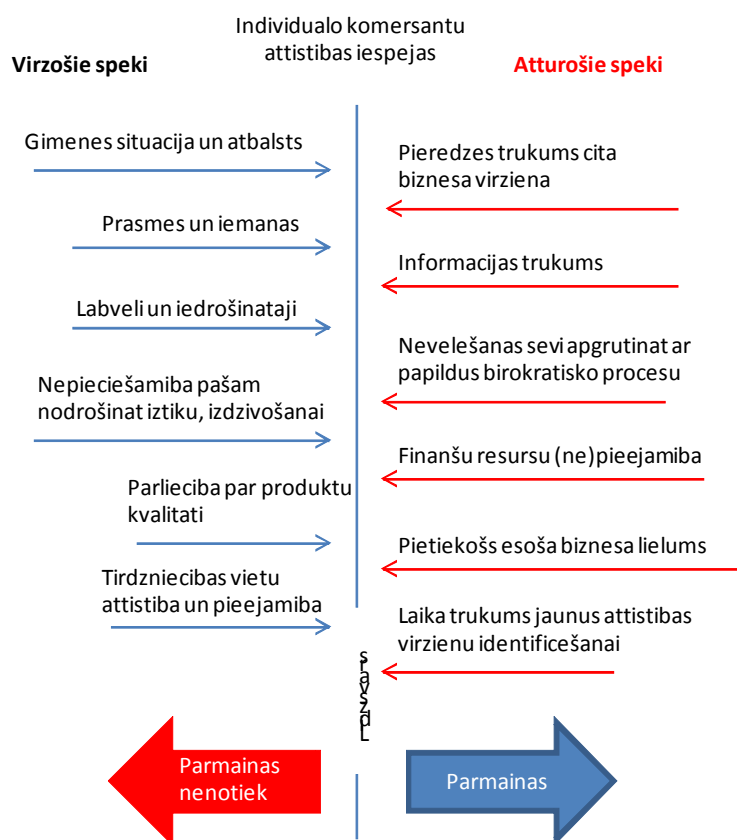
„Esam jau pamēģinājuši vairākus variantus, bet nekur jau nauda uzreiz ātri neatnāk atpakaļ un parasti visādas problēmas. Labāk darīt to, ko protu – stādu audzēšanā ir mazāka konkurence, jo daudz zināšanas vajag un pieredzi. Kādus 4 gadus strādā bez peļņas un tad tikai kaut kas sāk nākt atpakaļ.” (ZS)

„Tagad jau visi tikai par esošo projektu domā, diez vai kāds gribēs kaut kādā jaunā lietā ieguldīties.” (ZS / Kooperatīva biedrs)

Attīstību virzošie un atturošie spēki: Individuālā darba veicēji

Individuālā darba veicēji, gan reģistrētie, gan neregistrētie individuālie komersanti identificējuši sekojošus attīstības virzošus un atturošus spēkus. Informācija apkopota un redzama Attēlā 16.

Attēls 16

Virzošie spēki, kas ietekmē individuālo komersantu attīstību:

- **Ģimenes situācija un atbalsts.** Arī individuālo darbu veicējiem ļoti būtisks ir ģimenes locekļu atbalsts. Lielākā vai mazāka mēra arī citi ģimenes locekļi nereti tiek iesaistīti uzņēmējdarbībā – gan ražošanas procesā, gan tirdzniecībā.
- **Dzīves situācija, nepieciešamība pašam nodrošināt iztiku,** pelnīt ir spēcīgs motivators izdomāt, ar ko nodarboties un pašam radīt kādu produktu, ko pārdot

„Man vienkārši nebija citas izvēles. Bija kas jāizdomā, lai bērnu varētu laist skolā un mūzikas skolā, vajadzēja ienākumus. Tagad jau mums ir grafiks kurās dienās ko gatavojam. Un sestdienas mums ir lielās tirgus dienas, tad braucam uz Jūrmalu.” (Neregistrēts IK)

- **Prasmes un iemaņas** motivē cilvēku uzsākt ko jaunu un attīstīt savu uzņēmējdarbību, bet bieži vien tas ir kontekstā ar **pazīnu, draugu pozitīvo produkcijas novērtējumu** un iedrošinājumu.

„Vienu gadu uz Ziemassvētkiem biju sataisījusi visiem tādas mazas paciņas ar žāvējumiem, visādiem našķiem. Dāvana izdevās un draugi teica, ka tā esot gatava tirgus prece.” (MR)

- **Tirdzniecības vietu attīstība un pieejamība gan veicina, gan arī sarežģī mazā ražotāja ikdienu, jo ir jāparedz, uz kuru tirgu labāk šoreiz doties**

„Bieži vien jau gadās, ka visi tirgi ir reizē. Tad nu ir jāizvēlas. Grūti jau paredzēt, kur būs labāka andele. Vispār man Kurzemē, tepat mūsu pusē labāk veicas, nekā Vidzemes tirgos.” (MR)

- **Pārliecība par produktu kvalitāti**

„To, cik mans pīrādziņš ir labs, es noteikti redzēju pēc klientu atsauksmēm un jaunie klientiem, kas izdarīs pasūtījumu. Mana pārliecība, ka klients grib ne tikai labu pīrādziņu, bet arī labus dārzeņus un citu pārtiku. Varētu domāt, ko vēl piedāvāt klientam.” (Neregistrēta MR)

Attīstību kavējošie faktori, kurus identificējuši individuālie komersanti, ir sekojoši:

- Relatīvi **pietiekošs esošā biznesa lielums**, kas saistīts arī ar izejvielu pieejamību un pašu audzētu primāro produktu pārstrādi.

„Es neko papildus speciāli neaudzēju. Cik izaug, to visu pārstrādāju. Pietiek.” (MR)

- **Finanšu resursu (ne)pieejamība** kā jebkurā biznesā, arī mazajiem uzņēmējiem – individuālajiem komersantiem ir būtisks attīstību kavējošs faktors. Mazie uzņēmēji atzīst, ka nereti nerēķina preces pašizmaksā savu darbu, netiek ierēķināti papildus arī līdzekļi uzkrājumiem un investīcijām.

„No esošiem ienākumiem īsti nevar finansēt kaut kādas citas jaunas idejas. Tad ir jādomā, kur ņemt finansējumu.” (IK)

- **Pieredzes un informācijas trūkums** par citu – saistītu biznesa virzienu

„Ja es gribētu, lai pie mums brauc arī tūristi, būtu krietni vairāk jāpastrādā, jāsatavot informācijas norādes reklāmas. Man pašai tādas zināšanas īsti nav, varbūt dēlam prasītu.” (MR)

- **Nevēlēšanās sevi apgrūtināt** ar citu biznesu birokrātisko procesu

„Nezinu, vai es gribētu burties cauri vēl kādiem noteikumiem. Ja es izdomātu kādu jaunu ideju un man varētu konkrēti pateikt visas prasības un arī pakonsultēt, tad būtu savādāk.” (MR)

- **Laika trūkums** jaunu attīstības virzienu identificēšanai un attīstībai

„Es jau visu daru pati, no izejvielas ievākšanas līdz pārstrādei. Pati braucu arī tirgoju savu preci. Tagad jau ir diezgan liela aizņemtība ar esošām lietām, nezinu, vai man būtu laiks vēl kādai lietai. Ja nu vienīgi tādai, kas neaizņem daudz laika.. Šogad papildus uzsāku gliemežu audzēšanu. Tur ir plus, ka viņiem pamatā uzmanība jāpievērš tikai 2 nedēļas vasarā.” (IK)

Iedzīvotāju viedoklis par uzņēmējdarbību Kandavas partnerības teritorijā

2012. gada rudenī Kandavas partnerības teritorijā notika Kandavas novada iedzīvotāju forums un apkaimes ideju darbnīca ar devīzi: NĀC UN DARI – TU VARI! Forumu ideja bija iesaistīt vietējos iedzīvotājus dažādu jautājumu apspriešanā, t.sk. vides jautājumi, sadarbība, bērni un jaunieši, sociālā joma (brīvprātīgais darbs), kultūra, sports un aktīvs dzīvesveids, kā arī uzņēmējdarbība.

Šajā sadaļā iekļauti iedzīvotāju viedokļi par uzņēmējdarbības vidi – esošās situācijas novērtējums (stiprās un vājās puses), kā arī iekļautas iedzīvotāju idejas par uzņēmējdarbības attīstības iespējām.

Tabula 21. Iedzīvotāju vērtējums par uzņēmējdarbības vidi Kandavā

Kandava (20/10/2012)	Stiprās puses	Vājās puses
	Abavas senleja * Stadions * „Kandavas ceļi” * „Priedaine” * kartinga trase * Akmens tilts * promenāde * Sporta halle * Dižzārdu tirgus * Pulvertornis * Pilsdrupas, Bruņinieku pilskalns	Nav uzņēmumu, kas ražo * Nav ražojošiem uzņēmumiem piemērotas infrastruktūras * Nav pietiekamas informācijas (arī par specifiskiem tūrisma piedāvājumiem) * Trūkst speciālistu * Kartinga trase * Pietrūkst zināšanu, kā pārdot preci (reklāmas prasmes) * Netiek pietiekami popularizēti vietējie tūrisma objekti
	Idejas un ieteikumi ✓ Radīt ziedošāku Kandavu ziedu kastes pie ēkām vecpilsētā ✓ Kandavas vecpilsēta – kino industrijai ✓ Radīt modernu tūrisma – suvenīru piedāvājumu – 7 Kandavas brīnumu ✓ Kooperatīvu veidošana mājražotājiem ✓ Attīstīt interneta biznesu ✓ Kandavas novada mājražotājiem atcelt tirdzniecības nodevu novada pasākumos ✓ Speciālists uzņēmējdarbības jautājumos Kandavas domē ✓ Sakārtot gājēju ietves – vairākus posmus, kas applūst lietus laikā	
	Ideju pietura Klusie tūristi (Čūžu purvs) * Kafijas dzeršana promenādē, ieturot stilu	

Tabula 22. Iedzīvotāju vērtējums par uzņēmējdarbības vidi Vānē

Vāne (20/10/2012)	Vājās puses
	Nav labvēlīga vide uzņēmējdarbībai * Trūkst kvalificēta darbaspēka * Pārāk sarežģīta birokrātija * Mazas kooperācijas iespējas * Vietējie iedzīvotāji maz iesaistās savas vides labiekārtošanā
	Idejas un ieteikumi Radīt labvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai Rīkot kursus, apmācības pagastā Apzināt cilvēkus, kuri grib pārdot savu saražoto produkciju

Tabula 23. Iedzīvotāju vērtējums par uzņēmējdarbības vidi Matkulē

Matkule (20/10/2012)	Idejas un ieteikumi ✓ Izstrādāt ekskursiju maršrutus pa Matkuli, piesaistīt tūristus, likt viņiem apstāties Matkulē ✓ Rīkot kursus, lai cilvēki paši būtu spējīgi izveidot savu uzņēmumu, mājražošanu ✓ Izveidot veikalu, kurā vietējiem mājražotājiem būtu iespējas pārdot savu produkciju ✓ Nepieciešams kāds līderis, kurš būtu gatavs organizēt un iesaistīt pārējos ✓ Vajag vairāk informācijas par VID, PVD u.c. iestāžu prasībām saražotajai produkcijai
	Ideju pietura Sakārtot dīķi, izveidot peldvietu * Ierīkot treniņieru zāli * Sakārtot ceļmalas * Pagasts varētu organizēt kādus pasākumus ārpus skolas

Tabula 24. Iedzīvotāju vērtējums par uzņēmējdarbības vidi Zemītē

Zemīte (03/11/2012)	Stiprās puses	Vājās puses
	Ir mājražotāji, taču nav oficiāli reģistrēti * Zemīti apmeklē vācu tūristu grupas jau 9 gadus * Uzņēmīga tautas nama vadītāja, kultūras dzīve ir līmenī, ir pašdarbības pulciņi * SIA „Kārkliņi” - lielākais uzņēmējs Zemītē * Vairākas zemnieku saimniecības, skola, veikali, pasts	Nav sākumkapitāla * Grūti realizēt saražoto produkciju nelielos apjomos * Informācijas trūkums, trūkst konsultāciju iespējas ar zinošiem speciālistiem * Valsts līmenī nav institūcijas, kuras palīdzētu, nevis tikai sodītu * Bailes kļūdīties * Likumi un normas nav saprotami, nepieciešams „tulkojums” * Nav līdera, kurš uzņemtos dažādu pasākumu organizēšanu saistībā ar uzņēmējdarbību
	Idejas un ieteikumi ✓ Apmācības, kursi, lai iedrošinātu cilvēkus uzņemties atbildību, veidot uzņēmumus ✓ Pieredzes apmaiņa (ekskursijas) potenciālajiem un esošajiem uzņēmējiem ✓ Sakārtot oficiālo pusi tūristu uzņemšanai Zemītē – maksas tarifu, gidus ✓ Uzņēmējdarbības konsultants novadā – ar izbraukumiem pagastos ✓ Kooperatīvu veidošana, lai varētu realizēt izaudzēto produkciju	

Iedzīvotāju forums notika arī Zantē, bet diemžēl neviens apmeklētājs neizvēlējās izteikt savu viedokli par uzņēmējdarbību Zantē. Pētnieku secinājums – atbildes neesamība arī ir „atbilde”.

Pēcvārda vietā

Kāds no intervētajiem respondentiem definējis sekojošu Kandavas partnerības attīstības vīziju pēc 5 gadiem: „**Visiem ir darbs un visi ir laimīgi. Visi sveicina viens otru un smaida. Infrastruktūra un atbalsts jauniem cilvēkiem sakārtots tā, lai viņi gribētu un varētu dzīvot un strādāt laukos.**”

Pielikums